

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor n. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajcar. 0. 6. rt. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „Közlevél”-i cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY” 1864-dik évi folyamára.

Tisztelettel kérjük fel lapunk t. előfizetőit, méltóztatniuk megrendeléseiket a jövő év első napjaira megtenni, minthogy a felesleges példányok nyomtatása lényeges kiadással járván a lapok a létező előfizetők létszámához szoktak alkalmazkodni.

Nincs miért ismételnünk itt mindazon okokat, melyek lapjaink fenállását szükségessé teszik. Habár egy meddő korszakot élünk mi magunk, a világ közszelleme gyorsan halad előre, s nagyszerű eseményeket hozhat egy közel jövő.

És a napi irodalom az, melyben a nemzetek közszelleme egymással érintkezik, és valamennyire fejlett ember többé már a lapokat nem nélkülözheti.

Azon leszünk, hogy lapunk a lehetőségig megfeleljen hazánk igényeinek.

A „K. KÖZLÖNY” előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétszétadásáról gondoskodva van.

Kolozsvár, december 15.

(D) Azon ministeri válság, melynek híre a bécsi lapokat némi izgalomba hozta, habár csak kőszábirnek maradna is, egy néhány évvel gazdagabbá tette azon publicistákat, kik mindig azt vitatták, hogy a februári pátenst tulmenő az octoberi diploma elvein, s az e diplomában kifejtett magas eszméknek oly formulázást adott, mely visszatérés volt egy korábbi politikai irány céljaihoz.

Jól emlékezhetnek olvasóink, mely hevesen keltek ki annak idejében a bécsi centralista lapok ezen állítás ellen, s mennyire kívánták a februári pátenst az által szentesíteni, mikép állíták, hogy az csak alkalmazása az octoberi diploma eszméinek.

Habzó szájjal vitatták, hogy a februári pátenst legkevésbé sem ellentét octobernek, és saját pört vetének az „Ost und West”, a „Wanderer”, „N. Nachrichten” s több más ellenzéki lap íróinak nyakába, a fogság szenvedéseit tüntették velők a miatt, hogy ők ez ellentétet nyíltan hirdették, s az octoberi diploma alapján meleg szót emeltek az egyes historiai országok autonómiaja mellett.

Most magok a centralista lapok rémület-jökben s izgalomban kivallák azt, a mit nyilván mindig tagadtak. Kivallák, hogy febr. 26-dika egészen más, mint october 20-dika.

Tudjuk, hogy a februári pátenst atyja az államminister. Ő ezen szervezéssel oly magyarázatot adott az octoberi diplomának, a mely nem volt azon államférfiak szándokában, a kik császár ő Felségéhez ezen eszmék manifestációjáért esedeztek, s azt átvinniük sikerült is.

Sokszor beszélték, hogy gróf Rechberg nem osz'aná az államminister radicalis szempontjait, s ő excellenciájának külföldi politikája valóban mindig is a történelmi jogra, és a nép- s uralkodók, valamint a hatalmak közti szerződésekre támaszkodott.

Emlékezhettünk a hessen-kasseli, igen a dán-holsteini kérdésekre, a külügyminister mindig azon történelmi jogokat pártolá, a melyeket az államminister belpolitikájára az öszmonarchia eszméjeért ignorált.

Ez ellentét a kül- és belpolitikában mindenki előtt látható volt, s az ellenzéki lapok, s legutóbbi időben a bécsi községi tanács a holsteini kérdés tárgyalása alkalmával erre feltűnő vonatkozásokat is tett.

Most egyszerre átfutá a körökben azon hír, hogy gróf Rechberg szilárd állást nyert az udvarnál.

A bécsi centralista lapok nagy izgatottságba jöttek, midőn a febr. pátenst szerzőjének, az államministernek állását megingatva kezdek sejteni, s egyszerre bevallák, a mit eddig mindig tagadtak, hogy a februári pátenst, nem következménye az octoberi diplomának, hanem egy rendszer az, mely az octoberi diploma rendszerétől különbözik. Ez vonult el a centralista lapok véleményén, s ezt elég élénken fejezi ki a bécsi „Presse” ezen tétele „e pillanatban, midőn az a kérdés Rechberg-e vagy Schmerling? a midőn, hogy egy fejezzük ki magunkat: october ismét felülkerekedhetne február.”

Lám az idő, mint kiugratta a nyulat a bokorból! Eddig azt vitatták a centralista urak, hogy február csak pragmatikus alkalmazása az octoberi diplomának, és most egy hanggal elismerték, hogy ellentét.

De egyuttal azt is elismerik, hogy az oct. diplomát gróf Rechberg képviseli.

És valjon, ha a gróf képviseli azon diplomát, a melyet annak idejében a centralista urak örműjoggal üdvözöltek; Rechberg gróf felülkerekedéséből vonhatnak-e oly következtetést, a minőt vontak. — Mondhatják-e, hogy ez az orosz politika légkörének nyomása, hogy az visszakanyarodás az absolutismus felé?

Valjon nem éppen az octoberi diploma rombolá szét a Bach-Schwarzenberg absolutisticus rendszernek légvárait.

Hisz ezt eléggé mutatják ez utóbbi évek Austria kül- és belpolitikája. Emlékeztünk, hogy midőn a hesseni fejedelem népének octroyalta a választási censust és országgyűlést, gróf Rechberg szigorúan hatott arra, hogy a fejedelem tartsa magát a nép és fejedelem által hozott és szentesített pozitív törvényekhez, és látjuk éppen most, hogy Holstein exequalis osztrák seregnek készülnék megszállani a miatt, mert Keresztély király, a dánok erőltetésére, újból proclamálá a gesammtmonarchiát s a holsteini önálló rendeket egy közös birodalmi tanácsba, egy közös octroyalt alkotmány alá kényszeríti.

Lám ezen magatartás jól megfér az oct. diploma férfának elvei mellett; de valjon, ha jól számot vetnek magokkal a centralista lapok szerkesztői mit mondhatnak magokban, midőn az osztrák kül- és belpolitikát összehasonlítják.

És valjon, ha gróf Rechberg, és az osztrák kormány fellépik Holstein alkotmányos joga, pozitív törvényei, nép és uralkodója közötti szerződése mellett, az orosz légkör nyomása-e? Ez valjon tisztelt az orosz a pozitív törvényeket, valjon nem éppen ő akarja s akarta mindig octroyval s fegyverrel egyiránt beolvasztani a független Lengyelországot az orosz öszszesbirodalomba?

Semmi esetre nem kérkedhetik a „Presse”

és társai jó distinctioval akkor, midőn gróf Rechberget az octoberi diploma hőseként mutatva fel, egyszersmind az ő politikájának diadalában az orosz légkör nyomását érzi.

Ausriát az octoberi diploma tette alkotmányos állammá, s ha annak emberei kerülnek felül, az csak azt mutatandja, hogy Austria szigorúan akarja belpolitikájában is érvényesíteni azon elveket, melyeket külpolitikájában védelmez.

És minden állam csak akkor erős, midőn kül- és belpolitikája teljesen öszszhangzó elveken alapszik.

Mi nem tudjuk mennyire valószínűek ezen a ministeri válságról megrebent hírek, nekünk csak azon eszmékkel volt itt bajunk, melyeket ez alkalmából a centralista lapok felszínre hoztak, s melyeknek fejtegetése közt tökéletesen elárulák, hogy az octoberi diploma, és a februári pátenst heterogének, s egymással ellenkezők. — Nem mi mondjuk ezt többé — magok a centralista lapok mondják: ut exempla docent.

A székelyek s egy régi baj.

I.

Ugy látszik, némely eszme és tárgy, ha az a legnyomasztóbb szükségérzet kifejezése is, csak azért merül a nyilvánosság napi és időszaki közlényeiben utolag és megint föl, hogy néhány jámbor tehetetlen philanthrop telt szívét s lelkét fölötte kibeszélve, panaszait elhangoztatva, lelkesedését kiöngve, elméjét jóakaratu indítványok- és nézeteken futtatva, s ha úgy tetszik, irányát időnkint gyakorolva, a sokképpen meghányt eszme és tárgy a gyakorlat és tett emberei által mindannyiszor mellőztessék vagy elejtsessék,*) pedig nem mindig lehet állítani, hogy eme pártolatlanság és részvéthiány az illető eszme gyakorlatatlanságában rejlenék; már csak azért sem, hogy az, mint a figyelem ki nem kerülhető tárgya vagy mint nyomasztó szükségérzet ismételt föl szokott merülni.

Ily tárgynak mutatkozott szegény székelyeinknek a Dunafejedelemségekbe történő vándorlása; ily eszmének mutatkozott az, mely e vándorlásra kényszerült fajnak, a haza- és magyar nemzetiségnek nyelv- és valásnak érdekében többféleképpen variált indítvány alakjában nyilvánult. Egy egész kis irodalmat képez az, a mit csupán a legközelebbi időkben ezen akármily kedvező vagy kedvezőtlen viszonyok közt igen fontos és el nem odázható ügyre nézve Jókai „Magyar Sajtó”-jában, valaki az „Idők Tanuja”-ban, Aldunai az „Alföld”-ben, Koos Ferencz majd a „Közlevél”-ben, majd az „Alföld”- és „Arad”-ban, S—f a „Korunk”-ban és a néhai „Magyarország”-ban, gr. Kálnoki Dénes a „K. Közlöny”-ben, éppen e napokban Fejér Károly ugyancsak e lapok hasábjain s többben mások a nyilvánosság egyik-másik közegeben részint röviden és alkalom szerint csupán megpendítve és érintve; részint tüzetesebben, de mindig a tárgy természetéből folyt kellő indoklottsággal s az ügy meleg átérzésével elmondottak. E sorok írója sem először szólal meg e tárgyban. Egy esztendővel ezelőtt az „Alföld”-ben ez ügyben tetemes cikksorozat jelent meg, melyet a szerkesztő-

*) Kivált minálunk mostanság! Ha azok, kik a székely nemzet bologitól gyanánt akarnak szerepelni, a kepe megváltás s más hasonló eszmék helyett az ország anyagi és erkölcsi ereje ezen gyengülésének gátlására törekednének, s a nemzet javára szánt pénzt a település jobb irányának eszközzésére fordítani indítványoznák, mennyivel több okunk volna némi jobb feltétellel lenni ösztönöségükkel. Örvendünk, hogy érdemes barátunk tüzetesen taglalja e kérdést, a mely körül lapokban s röpiratokban annyi érdemet szerző magának.

Szerk.

ség szélesebb körben való terjedés végett a jelen közlemény elejére tett ezim alatt külön is lenyomatott. E tüzetesebb hozzászólás ekép is terjeszteték, hogy a közönség tekintendő régi bajon közösen lenne valahára segítve. Nem lehet tagadni, hogy legalább Erdély magyarjaira nézve sem a magas politika ráhaladása, sem a szebeni országgyűlés okozta követválasztási mozgalmak, sőt legújabbban magoknak az aszály által inségre juttatott magyarhoni testvéreknek sorsa sem lehetett fontosabb és közvetlenebb, az ismertett székely kivándorlási ügynél.

Ennek dacára, jóllehet akkorában Kolozsvár némely főurainak ez ügyben való tényleges szándékaitól is örömmel értesülünk, a szegény székelyek kivándorlási ügye elejtett, a lelkes szöszatok elhangzottak s az indítványok, mik e részben nyilvánultak, legfőbb kárhözatra ítéltettek, — agyon hallgatattak!

Az ez érdemben történt nézetek kivihetése vagy gyakorlatatlanságára, módosítására vagy akadályaira, korszerűségére vagy időtlenességére, a publicum irányadóknak ismert férfai és a tekintélyes irodalmi közegek érdemlegesen még nem is reflectáltak; az ügyben tényezőknak vélt hivatalok, osztályok és férfiak sem lendítettek semmit. Legalább a folytonos kivándorlás tényei, az ezekről szóló hírek s a benlevő vándorok égbekiáltó állapotának és viszontagságainak szem- és fültanuk által történő rajzai nem tanuszkodnak arról, hogy e vészes kivándorlás mérséklésére vagy másfelé irányására nézve akár az illető székelyföldi papás, mely a népek minden tekintetben főirányzója, akár a székelyföldi világi értelmiség, hivatalok és birtokosság, mint legközvetlenebb tényezők észrevehetőleg közrehatottak volna.

Ily előzmények után s napjaink annyiféle viszontagságai és ügyünkre nézve zsiabasztó követelményei közt székelyeink ezen égető ügyállását nekem is csaknem elejtettnek kell tekintenem; s hogy az ügyhöz mégis megint tüzetesebben hozzá kívánok szólni: azt az ezen ügy minden viszonyok között komoly fontossága által táplált meggyőződésemet folytán kell tennem, s jelenleg részem az alkalomból is, hogy némi szerény kiegészítéssel járjak azokhoz, miket a „Székely vándoraink ügyében” ezimű e lapok közelebbi számaiban közzétett cikkek által kívántam volna inkább elmondani. Teljes elismerés bereczki Fejér Károly urnak, hogy hozzászólva ez ügyhöz, azt megint figyelem tárgyává kívánta tenni: a mi azonban legfőképpen szükséges, az az volna, hogy sokszor és sokféleképpen fölmutatott moldva-oláhországi szomorú székely életképek mellett minnél gyakorlatibb segítő módszereket tüntethetnénk föl s így az ügyet a cselekvés teréhez minél közelebb vihetnők! (Folytatjuk.)

„III. Napoleon császár és a congressus.”

(Folytatás.)

VI.

Franciaország politikája, mint láttuk, 1846 óta ugyanaz maradt; szakadatlanul ugyanazon célra törekedett, ugyanazon eszközökkel, a nélkül, hogy az 1815-diki szerződésből elfogadta volna azt, mi a valódi elvekkel ellentézik; a nélkül, hogy az ellon cselekedett volna, mi a bécsi szerződések alkotta tények közül ezen elvekkel megegyeztethető volna.

Éppen oly távol a háborútól, mint a minden ároni békétől, éppen oly távol a forradalmi kívánságoktól, mint a mult századok önfélt eszméitől, a császár megtörhetlen szilárdsággal azon volt, hogy Franciaországban az egyenes, becsületes és szabadelvű szelle-

mek segélyével a rendetlenség és gyűlölet minden elemét, annyi forradalom maradványait, kiírta: hogy Európában az összehittetés minden elemeit eltávolítsa, azon fejedelmek segélyével, a kik szerződéseket kötöttek akkor, midőn az általános józan okosságot annyi harc szenvedélyes mozgalma elhomályosította.

E foglaltak, kik a nov. 5 ki beszédében a hatalmakhoz intézett levélben csak kihívó eszleket látnak arra nézve, hogy a pusztá lengyel kérdés diplomatiai nehézségeitől ügyetlen ügyességgel lopva szabaduljon, hogy megkerülje az akadályt, mely a békülés és haladás ösvényén újból emelkednek; hogy azon végzetes uton maradásra kényszerítsen, mely háborúra vezet, mindezt azon ürügy alatt, hogy a háborút elválik.

Ily kíséző eszközök Napoleonhoz nem méltók; nem méltók a nagy nemzethez, mely a trónra meghívta; egyenesen megvetésre, gyűlöletre vezetnek, melyek becsületünket egyiránt compromittálnak.

Oly aggasztó helyzetben, mint a minőbe Európa bonyolódott, az őszinteség a legjobb ügyesség; a szilárdság, egytallal mérséklet, s a fölvilágosodás elkerülhetlen. Tudni kell végre, léteznek-e titkos tervek, melyek kerülnek a nap világát; meg kell mutatni végre, hol a veszély, s hol az út.

Ez az, mit a császár kíván! A vonakodás, a congressusnak általános, föltételes vagy részletes elfogadása, világot fog vetni valamennyi szándokára oly fáklya fényével, melyet nem csupán a nagyhatalmak tartanak kezükben, hogy lángját e vagy amaz irány felé fordítsák, a szerint, a mint dícsővagyó versengések szele fu. Ha egy vagy több ily versengés lehellel elotja a fáklyát, tudni fogja a világ, honnét származott a harc, s mi volt a szándék; a szövetségek könnyen lesznek kijelölhetők és megköthetők; szilárdak, mert őszinték lesznek, a titkos coalitók csomója ketté vágtatik. S ha az észől az erőre kellend hivatkozni, ha meg nem lehet egyezni csak a két párt egyikének kimerültségén és romokon, ha a tudomány s a jelen joga a barbárságon nem diadalmaszkodhatik, csak a mult idők barbar eszközeivel, ha IV. Henrik harci terveinek kellend III. Napoleon jótékony programja helyére lépniök, tudni fogja a világ, melyik táborban lesz a polgárosodás, s hogy győzelmén kétkedhesünk, örök időkre kétségbe kellend esnünk a nemzetek bölcseségén és a fejedelmek belátásán. (Folytatjuk)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Bethlen, dec. 11.

A hó vékony szemedővel borította be vidékünket, megkezdődött a tél, komor hideg idők járnak, a mező nyugalomra bocsátotta hű munkásait.

Szép meleg volt, mikor utolsó tudósítomást küldtünk önnek t. szerkesztő ur! Sok minden történt azóta a világon.

Sokat láttunk, sokat tapasztaltunk, de hogy szinte egy kerek év leforgása alatt magasabb rőpít becsületes reményeinkből avagy csak egy is betöltött volna: ez nem történt.

Úgy érezzük magunkat sokszor, mint idegenek, sokfeleképpen s drágán megvásárolt hazánkban, s némelykor közel állunk ahhoz: hogy kérdezzük meg, vajon ismerősök-e azok az emberek, kik körülöttünk mozognak? Mert hogy ilyen vadul zált szerető tartó irányban mozogjanak, eszeveszetten; nem hittük volna.

De nem elmélkedem én általánosságban a világról, az eseményekről, ezt olyan szépen teszi sokszor a szerkesztő ur, mintha az eszmét, a szót s az érzést tőlünk vette volna kölcsön; voltunk is már olyan formán, hogy véghetetlen sok aláírással üdvözlő feliratot küldjünk önnek, hogy olyan világos fővel, erős logikával s magyar szívvél védelmezte ennek a szomorú sorsra jutott övegy anyának, édes hazáknak ügyét, kinek keserves fölnevelt gyermekei mielőtt a hála kötelességeit teljesítik, részüket kéri, hogy legyen elhagyatott és szegény a nem tisztelt anyja... Felfordult világ ez!

Mi itt kisebb körben, míg így zajlanak a családlat események csendesen élünk, a nyár sem volt felette mostoha hozzánk, a kalászkok is szokatlan jól fizettek, s általában a mező nem volt báládtunk, a barmokat ugyan takarékosságra szoktatja a szűk takarmány, de csak van az is. A nyár legtöbbnyire melegebb volt mint óhajtottuk, de nem perzselte mint más helyeken. Az anyaföld, mondhatjuk édes gyermekeinek, nézett az idén; s ez nyemremény olyan időben, midőn idegeneknek kezdenek nézni saját hazáknak.

Egyéb tekintetben is öröndetes jelenségeket jegyezhetek. Helyesgülből indult ki nagyobb mérvben az idén az egy nevezett „Bethlenke” felső ruha divat, a minden tekintetben példányul szolgálható gróf Bethlen Károly a dícsőség ennek elterjedésért; dícsőség pedig mindennek felett azért, mert ha-

zai és házi kelméből készült ezen olcsó és ezéllirányos öltözet. Bár érhetne volna azon nagyobb dícsőség is, hogy egész öltözkész háztartási programja elterjedjen; de ennek úgy látszik csak majd az általános elszegényedés lesz szomorú terjesztője.

Sokat nyert helyesgülből s vidékünk azáltal is, hogy a nyáron Bernádi Dániel bazánkfia csinosan fölserelt gyógyszerért nyitott Bethlenben s egy személyben postahivatalt is kezel. Idegeneknek ugyan ez nem nagyon érdekes, de nekünk kimondhatatlan kényelem és szerencse, s szerencse az is, hogy a gyógyszerész urban s kellemős nevében társaságos életünk sokat nyert.

Mult hó utolsó napján országos vásárunk is volt, nagy és népes, mostanában szokatlan, kelendőség is nagy volt árúknak és márkának, de az eladók általában úgy nyilatkoztak: hogy a pénzülsége miatt mindent árán alól adtak.

Heti vásárjaink, mint ősszel és télen szoktak, népesednek. A tiszta búza piacunkon 1 frt 20—30 kr közt áll, a törökbuza 80 kr, a zab 60 kr, nagy vékáját értem oszt. értékben.

Még szeretném a lapokban közelebből megjelent nevelésügyhez szólni, de ezt tán közelebből egy önálló cikkben teendém, ha elfogadtatik.

r. l.

Csekeutómtáj dec. 7.

Rég hallgatunk, de bár most is inkább hallgatunk kellene tárgyhány miatt, mintsem oly eseményeket írjunk meg, melyek a szelidebb, az érező kebelét fájdalommal rohanják meg, s a gondolkodó agyat keserű elmékedésekre izgatják. Valóban nehéz időket élünk. De borzasztó események színterévé vált f. hó 6-ka Beszterce városára nézve. Vegyük őket rendre.

Beszterce egyik külvárosában egy férjét elhagyott román nő válóper indított az illető egyházi törvényszék előtt román férje ellen. De a törvényszék helyes okot nem talált az elválasztásra, s a nőt férjéhez visszaadtni ítélte; a minek következtében tegnap délelőtt az illető helybeli esperes a háborgó párt magaelibe hívatta, nekik az ítéletet tudtukra adta. Az ítéletet végig hallgató nő egy-két ellenvető szót után kötöje elől elröngött egy izmos kést, s azt férje torkába döfte, kísérve e tettét ezen szavakkal: „most már élek vele.” A férfi sebe halálos.

A toronyóra tegnap délután 3-at ütött, utolsó a város, a vidék legelőkelőbb polgára communityt sz kereskedő Textoris Mihálynak, ki midőn ez időben hazulról háborítlan kedéllyel kiindulna, a háza előtt erőszakos halálra ért, alabban ülő családja szemeláttára. Egy gyalogsági főhadnagy egy pár szóváltás után szurta kereszttel. Az ügy állása ez: Ezelőtt 3 héttel Textoris egy a vidéken „Cumetre” név alatt ismeretes eselédjét a mint némelyek mondják, egy tál rosznak állított étel kiöntéséért megverte. De a midőn verné az udvaron, a nyitvalevő kapun az ott elsétáló katonatisztek egyike a verő gazdát felszólította embertársával emberiben banni. A felszólított oly szavakkal illette, melyeket ez tisztí becsülete sértésének vett, s elégtételkérés nyilvánítása mellett odább ment. Az idő telt mostanig. Elégítélt a tiszt főhadnagy nem kapott. Pedig az ez eseményből folyó elégtétel-kérés fölemlegető Textoris egy magabiztos katonai tekintély is bekeséses uton kiegyenlítődnék véleményezte. A fennirt időben a megsértett főhadnagy egy tisztársával sétálva a házorok előtt Textorisra bukkan s az elégtételadást újból sürgeti. Azonban a sürgetett a mint mondják, a sürgetőt „Schurk”-nak czimezte, a mire aztán ez kivont kardját egy szurta a hasába Textorisnak, hogy az rögtön leszédült lábairól, s alig egy pár szót rebegve meghalt. A tiszt pedig az őrnagy szállásra ment, s midőn látná az őrnagy hon nem léteben, a városi tartózkodási helye körébe tóduló népet, pattolt kiáltott, s tiltakozott, hogy valaki hozzá merjen nyúlni. Csakhamar hazaért szállására a távol volt őrnagy is, s a népet intette, hogy katonához ne nyuljon, mert annak sérelmet eltűnni nem szabad. Ezalatt a tettes főhadnagy közlegény ruhában a tömeg közt áthatolva egyenesen a profoszhoz ment. Megérkezett Stábriger főbíró ur is, a zúgó tömeget eloszlatta. A szerencsétlen Textorisnak 5 gyermeke volt, 3 nevelte. De a nagyobbik fia kereskedést tanuló fia Bécsben már halva volt, mikor a távra felvitte az apja haláláról tudósítást. 52 éves fáradatlan munkás, magán és közügyekben tettűs, 600 frt adót fizetett gazdag polgára e városnak éként végző életét s nyerte meg mindenki sajnálkozását. A főhadnagyot a keze alatt szolgált legénység igen jó, szelid embernek mondja.

Midőn e két esemény remélete teljes igazgatottságra fokozott állapotba tartá az est homályánál merengő kedélyeket új remélete híre szállt szét a városban. Gyujtogatokat fogtak el! s valóban úgy is volt. 2 román s egy

czigány felgyújtotta Szépnay szomszéd szász falu végén a lézsás-keret, melyet ha rögtön észre nem vettek volna, az oda közel levő szalmafedelt épületbe harapódzott lángok az épület épületet ért helységet elhamvasztották volna. A gyujtogatók hűvösön várják a rök tönörőség ítéletét.

A bíróság megalapított tényálladékokat s következményeit annak idejében tudatni fogjuk a t. cz. olvasókkal r. l.

Felső-Fehérmegye, dec. 10.

Egyik halhatatlan költőnk azt mondja: Pénz a kor istene; de a pénz hatalomává változott, és abból megyének némely egyéneknek oroszláni rész jutott. Az oroszlan hajdan a vitéz fejedelmek testőrsége hősiességének jelképe volt, most, mint a hatalom martalékát, csak a vándor állat seregletek fogdájában mutogatják. A silentium széles országában élünk, egy lelkes a szószéken kívül a néppel érintkezésbe nem jöhet, a ki ezt megszegi, míg ad circulandum alá kerülne, a hűvösre kerül, ez megtörtént: az a rákosi hely. lelkeszt egyház megyénk ezen kertületének egykori directorát, azért, mivel a közelebbi bíró-választás alkalmával az ottani ideigl. szolgabíró nézetével kezelt nem foga, és hogy egy jóval községnek, ha a jelen viszonyok közt a közjóllét meredek fokához akar jutni, milyen falushírra van szüksége, a népnek megmagyarázni bátorodott, az illető szolgabíró, mint néplázító, felségárulót elfogató, és békés magánja köréből négy csendőrt által kiragadtatva, a maros-vásárhelyi cs. kir. büntető törvényszékhez kísértette. A cs. kir. büntető törvényszék azonban bemutatta: hogy feladata nem egészen absolutisticus irányú, és morális sugallatán követve, miután a fogoly rövid kikérdezéséből az ártatlanság befolyozott ténye kiderült, az illető lelkeszt rögtön hazabocsátá, ki most hanyatló korának a vértanúság láncával már másodsorú dícsőített napjait, számos hallgatói- és barátainak örömeire ismét családjai körében tölti; a méltatlan elbuzgó férj visszatértével egy lelkepárjával mindent megosztó nő és három gyermek megdermedt kebele ismét kezd dobogni, az álmából felvert közhangulat pedig ismét kezd nyugodni.

Ezen esemény előzményeiről hosszasan írhatnék, de az ilyen esemény hangosan dörög fülembe: noli me tangere! s ha ez mind így megy, tartok tőle rám is elkerülhet a sor: „szől igazat, és a fejedet betörök”, s akkor a szerkesztő urnak még levelet se írhatok. Nő! de addig vialis karácsonyt kívánok, s attól az elvtől: „amicus Plato, amicus Aristoteles, sed maxima amica veritas” vissza nem riadok.

Csikó József.

Inségügy.

Az Erdélybe jött magyarországi szülőkölők ügyében, sept. 21-dikéről kibocsátott központi bizottsági intézkedések folytán, a törvény- és helyhatóságokban nyújtott önkényes adományok s tett ajánlatok jegyzékéi, ugyintén az Erdélyben elhelyezettek létszámai, a megyék és székek székek tisztésaitól, és az önálló városok s helységek tanácsaitól jobbra beérkeztek; s ez által a központi bizottság azon helyzetben van, hogy a kérdéses, úgy terményekben, mint pénzüli nyert adományok s ajánlatok törvény- és helyhatóságoktól mennyiségeit, a mint az ezeket tartalmazó öszletes kimutatások itt a központi bizottságnál összeállítottak—sorban közölhetik.

Ezen közleményekhez az adatokat, a hivatalos összeírások szolgáltatják, melyekben az ajánlatokat tett s az adományokat nyújtott emberbarátok névszerint bejegyezték. A központi bizottság amaz összeírásokat egész terjedelemben is örömet bocsátotta volna nyilvánosság elé, midőn azonban, hasonló, igen gyakran csak parányi nyujtalékokat mutató okmányok, a napi sajtó közlönyeinek hasábjait tulságosan vennék igénybe, s arányos értéket alig nyujthatnának, elegendőnek ismeretett a törvény- s helyhatóságokként öszletezett kimutatásokat, ez uttal egyenként s any nyival is inkább így közölni, mivel a kolozsvári lapok, a részletes ajánlatok s adományok felől, időnként már mind azt hozták, a mi a közlést, ha csak némi tekintetben is, megérdemli.

Megemlítendőnek tartja pedig a központi bizottság, hogy ezen törvény- s helyhatóságoktól közleményeken kívül, ha a kedvezőbb körülmények óhajva várt bekövetkeztével, ezen gázszos ügy befejezettnek tekintethetik, még egy általános kimutatást is szándekezzük közrebecsátani, melyből egy tekintetre látható legyen: mely törvény- és helyhatóságok, s minő mértékben járultak természetlenségtől látogatott magyar hazai vidékeink lakói jószágos segélyezéséhez, s melyek maradtak ki, egy valóban nagyszerű csapás idején azon inség enyhítéséből, a mely, velünk érintkezésben is alig álló távol országok népeit is, könnyűre indítja.

Nemes Alsó-fehérmegye 13 járásában, az Erdélybe jött magyarországi szülőkölők számára, részint megajánlott, részint be is szolgáltatott terményeknek és pénz mennyiségnek összes kimutatása:

- 1) Alsó-magyar-igeni járás ad: elegybuzát 324¹/₁₆ vékát; törökbuza 441⁵/₁₆ vék.; pénz 26 frt. 4 krajczárt.
- 2) Alvinczi járás ad elegybuzát 6 vékát rozso 17 v-t; törökbuza 12 v-t; paszulyt 1 v.; pénz 13 fr. 70 krt.
- 3) Csombordi j. ad elegybuzát 148³/₁₆ v.; rozso 29¹/₁₆ v.; törökbuza 168³/₁₆ v.; pénz 12 fr. 60 kr.
- 4) Felső-magyar-igeni j. ad el.-buz. 152¹²/₁₆ v.; rozso 19⁸/₁₆ v.; törökbuza 228⁶/₁₆ v.;
- 5) Károlyfehérvári j. ad el.-buz. 122 vékát.
- 6) Kis-nyedi járásban (Vingárd helysége) ad törökbuza 75 vékát
- 7) Maros-újvári j. ad elegybuzát 128 vék.;
- 8) Nagy-nyedi járás ad rozso 104⁷/₁₆ v.; törökbuza 152¹¹/₁₆ vékát.
- 9) Pókafalvi j. ad elegybuzát 36 vékát.
- 10) Szent-benedeki j. ad elegybuzát 13 v.; rozso 30 v.; törökbuza 14 v.; borsót ⁸/₁₆ v.; paszulyt ²/₁₆ vékát.
- 11) Zalathnai (alsó) pénz 21 frtot.
- 12) Zalathnai (felső) (Verespatak és Zalathna helységek) adnak pénz 75 frtot.

Összeg: elegybuza 1047¹/₁₆ véka; rozso 207¹/₁₆ véka; törökbuza 1315¹⁰/₁₆ véka; borsó ⁸/₁₆ véka; paszuly 1¹/₁₆ véka; pénz 232 fr. 62 krajczár ösztr. ért.

Az Erdélybe jött magyarországi szülőkölők közül, Nemes Alsó-fehérmegyében tartózkodók létszáma:

- 1) Alsó-magyar-igeni járásban 13 férfi, 5 nő, 10 gyermek = 28 fő; 17 ló, 8 csikó, 4 tehén, 31 borjú, = 60 darab; különböző birtokosoknál
- 2) Alvinczi j. 14 férfi, 18 nő, 31 gyermek, = 63 fő; 33 ló, 2 csikó, 7 ökör, 17 tehén, 7 borja = 66 darab; öbbecknél.
- 3) Balázsfalvi j. — — — — —
- 4) Csombordi j. 9 férfi, 2 nő, 7 gyermek, = 18 fő; 8 ló, = darab; br. Komény Istvánál és özv. Rác Jánosnál.
- 5) Felső-magyar-igeni j. 3 férfi, = fő; kettő Komáromi Victoránál, egy Veress Ferencnél.
- 6) Kis-nyedi j. 2 férfi, 2 nő, 6 gyermek; = 10 fő; 2 ló, 2 tehén; = 4 drb. Apáthi Jánosnál és Hoffmann Józsefnél.
- 7) Maros-újvári j. 15 férfi, 7 nő, 13 gyermek; = 35 fő; különböző birtokosoknál.
- 8) Nagy-nyedi j. 6 férfi, = 6 fő; különböző birtokosoknál.
- 9) Pókafalvi j. 22 férfi, 12 nő, 40 gyermek = 74 fő; 43 ló, 6 tehén, 2 borjú, = 51 darab; különböző birtokosoknál.
- 10) Szent-benedeki j. 2 férfi, 2 nő = 4 fő; Zejk Ferencnél és Kiss Albertnél.
- 11) Zalathnai (alsó) — — — — —
- 12) Zalathnai (felső) — — — — —

Összesen: 86 férfi, 48 nő, 107 gyermek = 241 fő; 103 ló, 10 csikó, 7 ökör, 29 tehén, 40 borjú; 189 darab.

Kolozsvárt, december 1-sőjén 1863.

Az inségügyi központi kormány-bizottságtól.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Azon orkászterű vihar, mely folyó hó 13- és 14-dikén városunk és a vidék felett tombol, úgy látszik, általánosabb jellemű volt. A szebeni lap szerint vasárnap négy és öt óra közt a sűrű eső ottan egyszerre havazássá változott jéggel vegyesen, mi több, e közben lohogó villám cikázott „igen különös dörgéssel.” A villám az evang. toronyra csapott, a guttaperchéval bevont távirai sodronyt elolvastotta, s annak további irányát követve a városi tanácsbázisig robbant, a hol a földben eltűnt.

— Éppen most hagyta el a sajtót szorgalmas írók Pap Miklós-nak „Karaffa” ezim alatti historiai korrajza két kötetben. A munka hazánk egyik legszomorubb korszakát szabad tollal ismerteti, s mint érdekes olvasmányt ajánlatjuk a nők és fiatalok figyelmébe; addig is, míg lapunk tere engedendi, hogy e munkából némi mutatványt adhassunk.

— Szebenben a 8-dik kormányjavaslat tárgyalására kiküldött bizottsámnál folyó hó 8 diki ülésében főkörmányszéki tanácsos Pap Alajos az előadó némely állításaira tette megjegyzéseit. Szavazásnál 6 szavazattal 5 ellenében megállapított, hogy a főtörvényszék hivatali székhelye ugyanaz legyen, a mely a főkörmányszéké. E tárgya visszatérünk, most csak annyit említettünk, miképp a szebeni lap kértelműleg közlé a kormány képviselője nyilatkozott. Pap Alajos ur ugyanis azt állította, hogy mi székek s magyarok a pesti hűtszemélyes táblába kívánjuk olvasztani főkörmányszékünket, s ebben a tanácsos urnak igaza van.

— A szebeni „Telegraful Roman” közleblő „Consolidatio” című cikksorozatát közölt, melyben egy magyarországi vezér-

H I R D E T É S E K.

(283)

(2-3)

„AZ ANKER“

Élet és jövedék biztosító-intézet
BÉCSBEN,Ezennel tisztelettel tudatja, miként az eddig volt erdélyi képviselőjének Ehrenzweig-
A. vak magyarbani képviselővé neveztetése által megürlt

erdélyi ügynöki állomást

Albrecht Adolfrá bizta, s hogy az eddig Kolozsvártt létezett ügynöki iroda Nagy-
Szebenbe Disznódiutczába 128 szám alatti helyiségbe egyszersmind áttétezt.

Bécs, december 1 sőjén, 1863

Az igazgatóság.

(270)

Valódi ugynevezett

(2-6) 17/12

Vegy-illatos vagy Fejedelmi mosdó-víz

Renaud Ernőtől Párisban.

Ezen elbirhadt esmeretes mosdószér, a bőrnek saajatságos ifjai elevenséget kölesőöz,
a nyakat, kart és kezeket főhehőrré, puhává és bajlekonyyá teszi, s minden más ily ne-
mű szerekkel lüsitőbb, ujitőbb, szépitőbb és ifjuitőbb batással bir; általa mindennemű bőr-
kittési, szeplő, napbarnitási és hialó bőr-foltok, ábrázatrágya, rozsaszín, hevéstől vagy
hevéstől származó fokadékok, naptól elége s egy-sőval mindennemű ábrázat ktlhibák
eltávolíthatók, s a bőrnek a legfinomabb tapiatatu simaságát, a legkésőbb vénségig fenn-
tarthatni.Kik a fennevezett börtisztatásággal birnak, ezen mosdó-vizet gyakran keil hasz-
nálóik, s aránylag annál hosszszasabban, mentől inkább akarnak a fennebbi bajaktól me-
nekülni; mivel ezen szer, a bőrön semminemű tisztatlataságot nem szenved.Ezen hasznossága s kitűnő jósága által oly közkedvelté lett vegy-illat-szer egyedüli
raktára a maga jótállás melletti valódiságában.Kolozsvártt, Wolf János gyógyszerárában
Ára 34 krajczár oszt. ért.Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a távol-
ság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

(267)

(3-3)

Azon körülménytől östönöztetve, hogy Kolozsvártt optikai-szerak raktára nem létez,
s különösen szemüvegekben nagy hiányt szenvednek az arra szorultak, kereskedésemet

nagy választékú

szem-üveg

és mindenféle látésők raktárával láttam el;

melyet oly megjegyzéssel kívánok a t. közönség figyelmébe ajánlani, hogy vidéki meg-
rendelésre is, ha a megrendelő a szükségelt üveg számját tudatják, azonnal szolgálók,
helybeliek pedig szemükhöz alkalmas üvegeket, mindenféle minőségben, jutányos áron
kaphatnak.

CSAPÓ SÁNDOR.

Éppen most jelent meg

STEIN JÁNOS kolozsvári könyvárusnál s általa minden hazai
könyvkereskedésben kapható:

CSEMEGÉK

KISEBB GYERMEKEK SZÁMÁRA:

melyekkel

családok, kiseddők- és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS,

nagyenyedi neveléstanár és képezdeigazgató.

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers-csemegével bővített kettős ki-
adás; névszerint:egyik íróvelinre nyomott díszkiadás 2 gyönyörű színezett, 2 könyomású és 23 fa-
metszésű képpel.

20 1/2 nyolezadrét iv, díszes borítékú keménykötésben . . . 2 fr. 60 kr.

másik szép fehér papíru népies, iskolai kiadás, két fekete könyomású képpel.

20 nyolezadrét iv, csinos borítékú kemény kötésben . . . 1 for.

Midőn a „Magyar-olvasókönyv“-éről hazaszerte dícséretesen ismeretes t. szerző-
nek fennevezett, s utóbbi tökéletlenebb kiadásunkban is mind az ítéset, mind a stílék
és tanítók, mind a kedves kisedek részéről oly meleg részvétellel fogadták, kedvencz mű-
vét, egyszersmind az Olvasókönyv előcsarnokát, megijodott s egyharmadrészben bővített, il-
letőleg számos gyönyörű képpel illusztrált alakban újra világ elé boesátjuk: elégnék véljük
csak röviden érinteni a t. szerző vezérelveit s könyvünk gazdag tartalmát.— A t. szerzőt
hosszasz nevelői pályáján és saját kisedei körében gyűjtött tapasztalatai rég meggyőzők
afelől: mennyire nehéz a legelső gyermekkorok elbeszélendő történetekét, még a kül-
föld gazdag irodalmában is, megválasztani; mennyire nehéz különösen a celszerű eladá-
si módort eltalálni, miután tudva van, mily emelyítőleg hatnak a kisedek aranyalmak-
ban ringó kedélyére az e kornak szánt könyvek nagyobb részének mesterkélve csinált be-
szélyei, az örökös bűjti lelkézkések, nem különben az olvadózó, edelőg vagy okoskodó
verselések s rimbe szedett moralizálások.— Szerző lélektani igazságnak tartja, hogy csak
az ragadja meg a gyermek szellemét, mi saját kedélyes világából van merítve, érkekelhe-
tőleg és derűlten eladva; mi magában is érdekel bir, és egyszersmind a felnőtteknek is
kedves olvasmány. Mert nagy tévedés ám azt hinni, hogy a mi a felnőtteknek unalmas,
éldelhetlen, az a kisedek költőies kedélyének éppen jó! A gyermeknek mindenben csak
a legjobb a jó.Ezen elvek világánál tanulmányozó szerző a hazai és külföldi gyermekiroalom termé-
keit s a magyar nép ajkán forgó gyermekmesék, dajkarimeket, játékok- és dalokat. És
ezeknek gyöngyeiből s ezeknek szellemében dolgozva néhány szakértő barátja közremun-
kálásával, nyújt jelen gazdagon meg bővített kiadásunkban a magyar anyák, testvérek,
kiseddők- és elemi tanítóknak 91 beszély-csemegét, megannyi kedélyes gyermektörténet-
két, s 476 vers-csemegét. Ez utóbbiak közt van 40 dajkarim, tréfa és enyelgés; 23 ülben(284)
A FŐBB CZIKKEK
jegyzéke.

CSAPÓ SÁNDOR

(helmonostor-uteza)

Kolozsvártt,

Disz-árak
bőrből, bronce-, fa-,
porcellán-, kristály-
ból sat.kézmunka- és uta-
zó eszközök,
Necessairek,
kézitáskák, pénz-, le-
vél-, szivartárczák
stb.ALBUMOK
itt még nem látott vá-
lasztékban, bámula-
tos olcsó.ÉKSZEREK,
a valódihoz hasonló.Szinzházi látésők és
legyezők.FÉNYÜZÉSI
butorok,virágasztalok, virág-
tartók, íróasztalok,
órák, statuettek,
kályha-eszközök, fa-
és szénkosarak.

Chinai thea.

Samoarok,
theas-edények.Vadász, lovagló
és utazó-eszközök,
angol pálcák és
esernyők, gummi-
kelme- és bőrcipők.Pipázó-szerak,
a legkülönbözőbb vá-
lasztékban.bátorkodik a n. é. és t. cz. közönség-
nek, négy év óta fennálló kereskedése
íránt tanusított kegyes pártfogásáért, szí-
ves köszönetét nyilvánítani; egyuttal sza-
badságot vesz magának, árucikkjeinek,
főleg a közel levő

KARÁCSONI

idényre történt tetemes szaporítására fi-
gyelmeztetni, mely által a legkülönbö-
zőbb kívánalmaknak is képes megfelel-
ni; — miután szállítmányait a

KÜLFÖLDRŐL,

még a pénzfolyam kedvező idejében fe-
dezte, oly helyzetben van, mikép izletes
új tárgyakkal

egy forinton

kezdve, feljebb egész 50 frtig nagy
választékban szolgálhat.A csekélyre tett valódi árak a cikkekre
jegyzvők, miáltal a vásárlók minden meg-
rovás ellen biztosítva vannak.(2-2)
A FŐBB CZIKKEK
jegyzéke.GYERMEKJÁTEKOK,
számaltan
új neműekTársasjátékok.
Föld- és eggömbök,
rajz-eszközök.KALITKÁK.
Haj-, ruha-, fog- és
köröm-kefékFésűk,
tajok, elefántesont-
kautschuk- és bival-
szaruból.Borotvák, tollkések és
ollók.Illatszerek,
angol-, francia ké-
szítményűek, s min-
den más ismert és
kedvelt neműek, vala-
mint a legfinomabb
toilette-szivaesok.Házi eszközök
és tárgyak,
u. m.moderateur-lámpák,
asztali- és dessert-
eszközök,kanalak, tálcák,
czukor-szelenczék,
girandolok,csillárak,
gyertyatartók,
leglázórezek,moszarak,
kávétörők,
s számaltan más
tárgyak.

KARÁCSONI ÉS ÚJ-ÉVI

ajándék cikkek tartatát:

A legújabb divatu bel- és külföldi DÍSZÁRUK,
valamint hasznos és mulattató

GYERMEK JÁTEKOK

dus kiállítását, a jelenkor igényeinek megfelelő jutányos árban,
a helybeli és vidéki t. cz. uri családok betses rendelkezésére tisztelettel ajánlja

BÁNYAY KÁROLY, kereskedése a „Levél“-hez.

(282)

(2-4)

Fő-tér br. Józsika önga házában Kolozsvártt.

(282)

Porosz kir. kerületi orvostudor KOCH 17/12 (1-12)

jegeczes növény-czukorkái

eredeti fedett skatulyákba változtatlanul kapható 35 és 70 krajczárjával.

Ezen a legjelesebb alkalmas növény és gyógy-füvek nedvéből, a legtisztább
czukor jegecz részecskéikkel töményített Dr. Koch féle növény-czukorkák, mint a leg-
elősmertebb részvét által hasznosnak bizonyosult ajánlható, mint enyhítő és ingercsil-
lapító, a köhögéseknél és rekedtségnél, torokfájásoknál, nyálkás
bajaknál; midőn az azokba foglaltat növényndevék és édes állományok szerves
kivonata által, a beszéllő szervek fenntartására, tisztaságára és engedékenységekre
megbecsülhetetlen hatással birnak. Minden eseteknél a nyálkhártyákra, s azok el-
ágazásaira enyhítőleg s oldólag hatnak, a kitüritéseket könnyítik, a gyengén táplá-
ló s erősítő alkatrészek által, a velek érintkezésbe jövő szervrészeket erősítik. Dr.
Koch növény-czukorkái nemcsak ezen valódi jeles tulajdonságok által különbö-
zetik meg magokat, a gyakran annyira magasztalt mejj-theatól, mejj-siruától Pate
pectoráletől, sat. hanem különösen kitűnnek ezen szerek felett azon
előnyös saajtságok által, hogy az emésztő szervek által könnyen fel-
vétetnek, s hosszas használat után is semmi gyomor nehézséget, sa-
vanyságot vagy nyálkásodást nem okoznak, vagy bagynak magok után.A tévedések kikürtülése tekintetéből jól megjegyzendő, hogy
Dr. Koch jegeczes növény-czukorkái csak is hosszukó a mellékelt bé-
lyeggel ellátott eredeti skatulyákba vagynak pakolva, s egyedüli valódiságokbanKolozsvártt: csak is gyógyszer. WOLFF J. s Khudi J. özvegyénél kap-
hatók, valamint Abudbányán: Ferenczi Mihály; Beszterczén: Kelp Ferencz; és Diet-
rich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Déván: Büchler A.; Nagy Enyedén: Bisz-
tricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hát-
szegen: Mátfi Béla gyógyszer.; Kézdi-Vásárhelyt: Fejér Lukás; Köhalmomban: Melas
Ed. F. gyógyszer.; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Mándlyoson: Vándory & Brandsek;
Segerdvártt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz-Ujvártt: Placintár és fia gyógyszer.; Szász-
Régenben: Wachner Trángott; Szászsebesben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer
J. F.; Székely-Kereszturon: Binder Márton; Sepsí Szentgyörgyén: Vitályos Béla; Sz-
Udvárhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában: Gószy A.; Sz-Somlyón: Ruszka
Ignác; Tasnádán: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalatlnán: Megay
Guszt. A. gyógyszer.Postán küldve a göngyölek és bérmentesítésért a rendes áron felül a tá-
volság és csomag nagyságához képest még 30 egész 70 krig melléklendő.

és terden tartott kisderek játékréme; 20 altató és bölcsődal; 44 állat és egyéb természeti tárgy; 37 hangutánzás; 44 vegyes gyermekdal; 79 játék és játékréme; 19 évszaki dal és festés; 33 mese és rege; 49 beszéd- és emlékgyakorlat; 35 vallásos hang és ima; 53 talány és talányos kérdés.

A gyermekszoba, a családi tűzhely, a kisderekvödök és az elemi s néptanodák kezdő osztályai a maga nemében egyetlen — s a népies kiadásnak lehető csekély árszába mellett a szegényebb sorsúak által is megszerezhető — kútforrást találnak itt, melyből ártatlan kisdereknek a csesemőkörön kezdve, egész hétvése korukig, a legegészségesebb kedélyes és magyar táplálékot meríthetik, s valamennyit oly módon, a mint éppen elbeszélni kell. Az elbeszélést áhitattal hallgató apróság azután is, ha olvasni kezd, további gyakorlatul ezen Csemegéket, mint régi kedves ismerőseiket, élvezettel használhatja.

Kolozsvár, nov. 1863.

STEIN JÁNOS, kiadó.

Ugyan csak

STEIN JÁNOS bizományában Megjelent és minden könyvtárúsnál kapható:

Az URBÉRISÉG ERDÉLYBEN

szerkesztő

Grimm József

jogtudor, cs. k. helytartósági tanácsos, a vaskorona érdemrend lovagja sat.

Nagy nyolczadon 24 iv. Ára 2 frt o. ért.

A szerkesztő ur mint a jog- és politikai irodalmi téren működő, a legtávolabbi körökben dicsejtősen ösméretes és nagyobbára Erdélyben, több évi működése országában, mint állambírátnak a legjobb emlékeztet. Minthogy a szerkesztő urnak neve és irodalmi híre tökéletes biztositást nyújt az előbb megnevezett könyv használhatósága és érettsége végett, a kiadó kereskedés nem tartja főszálegnek annak értékét különösen ajánlani és bátorodik ennekutána itten csak és e mű dús tartalmi kimutatását előadni.

De nem multhatja el a kiadó-tár, a volt földbírtokos, hivatalnok, ügyvéd és jegyző urakat, a papságot és községeket, ezen könyvnek gyakorlati értékére figyelmeztetni, a miről főképp e könyv toldaléka szól.

Tartalom: Bővezetés.

Első szakasz: Jogtörténelmi vázlat a urbériségről.

I. Tettleges és törvényes kiképzése az urbéri viszonyoknak, az 1819—20 évbeli urbéri öszveírásig.

II. Az 1819/20 beli urbériség öszveírásának alapja és rendezése.

III. A kormányzat további kísérletei az urbériségről alkotmányos úton létrehozatala végett. A parasztnak jogi-állása és a tettleges jobbágyi viszonyok megszüntése 1846 ban. Különböző nemek a földesurassági alattvalóknak. A földesurassági hatalom. Az 1846/47-beli urbéri törvény és az 1848-beli országgyűlésben az urbériséget érdeklőleg hozott határozatok.

IV. Az urbéri kötelek főbbomlásai megjelent fontosabb törvények:

a) Bizonyos pontok 1769 ből b) országgyűlési cikkek 1791-ből (XXVI XXVII és XXX. c) Törvények 1847 ből. d) Törvények (IV és V) 1848 ből.

Második szakasz: Az urbér és dézma viszonyai felbomlása.

I. Az 1848-beli országgyűlés határozata, az urbéri viszonyok megszüntetését érdeklőleg. Az urbérviszonyok alakítása az országos zavarok korában. A felbomlott urbérviszonyokból képzett földesurassági és alattvalói jogok és tartozások végleges rendezésére tett előmozdítások.

II. Működési köre a politikai hatóságoknak urbéri ügyekben és kezelése az urbéri viszárgoasoknak in via politica (politikai úton).

III. A földesurassági alárendeltségről és az urbéri viszonyok kiképzéséről, a székely és szász földön.

IV. Tettleges és törvényes kiképzése a dézma viszonyoknak. Megszüntetése a dézma szolgáltatásnak. A dézma szabadék (patens) és a dézma kárpótlás végrehajtásának munkálata.

V. Az urbéri viszonyok és dézma megszüntetését és rendezését érdeklő legfontosabb törvények: a) császári szabadék 1854 jun. 21-ről (földtehermentesítési szabadék); b) császári szabadék 1858 sept. 15-ről (dezmá szabadék).

Harmadik szakasz: A földtehermentesítés létesítése.

I. A földtehermentesítési országos bizottmány (alapigazgatóság) és annak működési köre. Az urbéri kárpótlás végrehajtásának műtétele. (Bejelentés, hitelesítés és kiszámoltatás.) A késlelvény. Törvényességi utalása az urbéri kárpótlási tökének. A megváltási kezelés. Az urbéri törvényszékek működési köre.

II. Alapja vagy kulcsa az urbéri kárpótlásnak. Ezen alap helyességének okszerűsítése. Az urbéri kárpótlás végrehajtása és az elért eredmény hamis bírálatának csafolata.

Toldalék: I. Laistroma valahány földbírtokos uraságnak az 1 szám alatti kimutatásban foglalt bírtokok megtalálása végett, a tételek szám kijelölése mellett.

II. 1-ső Kimutatása az öszves urbéri bírtokoknak, kijelölve a volt bírtokosságot, a kárpótlott állományok számát, azok urbéri területét, a kitudott kárpótlási töke nagyságát és a bírtokoknak község (vármegye, szék, vidék) szerinti megnevezését.

III. 2-dik Kimutatása valahány augsb. evang. papságnak és az erdélyi a. e. főconsistorium alá rendelt helyv. hitieknek, kik a papi dézmatized járulékból részesedtek, kijelölve minden papizéknek a kitudott dézma kárpótlási tökéjét és az egyes papizékek által évenként fizetett census cathedratiust.

IV. 3-dik Kimutatása minden községeknél in fundo regio és megyékben, a hol a fiscalis dézma részint in natura, részint egyezménykép meghatározott általános tized- vagy törvényszerűleg kijelölt dézma hérből fiztetett; ezenkívül vázlata ezen dézma kiterjedésének és tárgyának az arra vonatkozó törvények és az 1848-beli tettleges állás mérlege szerint.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvár, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyör, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

Dunanan apó és fia.

Opera Offenbach Jakabtól.

Zongorára.

Potpouri 1 frt — kr.
Francia négyes — „ 60 kr.
Polka — „ 40 kr.

Ujabb magyar lantosok.

Petőfi maig.

(Petőfi S. arczképével) 2 frt.

POLITIKAI DIVATOK.

Regény.

Irtá JÓKAI MÓR. 4 kötet. 4 frt.

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei

I-ső kötet: 1860—61. 4-rét (26. 158 l.) 1 frt 70 kr.

II-dik kötet: 3 rajztáblával. 1862—63. 4-rét (147 l.) 1 frt 60 kr.

Külön is kaphatók.

I-ső kötet: 1-ső füzet — frt 30 kr.

„ 2-dik füzet — „ 40 „

„ 3-dik füzet 1 „ — „

II-dik kötet: 1-ső füzet — „ 80 „

„ 2-dik füzet — „ 80 „

A NYOMORULTAK.

Irtá Hugó Viktor. Fordították Huszár Imre és Reviczky Szóvár.

GONDOLATOK.

Irtá Eötvös József. Ára füzve 2 frt. Aranymetéssel 3 frt. Angolvászonba 2 frt 60.

„CARAFFA

és az

eperjesi vér-törvényszék

czimű történelmi korrajz a XVII. századból.

Két kötet. Ára 1 frt 80 kr.

Tartalma: I-ső kötet. Előszó. — Bevezetés. — A protestánsok üldöztetése. — Lobkovicz bukása. — Az 1678-iki pozsonyi gyűlés és Tököli fellépése. — Régi és új sebek. — Budavár visszavétele. — Egy emberfő, melyre alkuszok. — Caraffa Antal.

II-ik kötet: Az első befogadások. — Ujhelyi Erzsébet és Szentiványi mint vádlók. — Vallomások a kinpadon. — A halálítélet. — Zimmermann, Keczer, Rauscher és Baranyai lefejeztetésök. — Ujabb befogadások és vértanúk. — 1687 május 9-ike Eperjesen. Az 1687-diki pozsonyi gyűlés. — Az örökösödés és Draskovics halála. — Az utolsó menhely. Az árulás. — Erdély és Teleki Mihály. — Teleki halála és Tököli bukása. — Kollonics érsék. — Az Isten keze. — Gróf Szentiványi bukása.

Ez érdekes munkában hazánk történetének egyik legemlékezetesebb, de egyszersmind leggyászosabb korrajzát veszi az olvasó, midőn öntudatra ébredő hazánk néhány ember engesztelhetetlen gyűlölségének volt áldozatul dobva, kik szétépték mindazt, mi nemzeti volt, a legkegyetlenebb dühvel huzozoltak mindenkit börtönbe, ki terveiknek útjában állott, börtönbe, melynek csak egyetlen egy kijárása volt s az egyenesen a kinpadhoz vezette áldozatait, hol a spanyol inquisitio minden borzasztó találmányán átszenvedtetve kerültek vérpadra.

Helység-névtár.

Erdély (és a PARTIUM)

minden községének betűrendes névtára.

Az 1854-diki s a visszaállított alkotmányos felosztás szerint, a posta-kerületek és hadfogadó-telepek, valamint a lakosság számának a legújabb népszámlálás szerinti kimutatásával.

Összeállította GÁMÁN ZSIGMOND. Második kiadás. Ára 80 kr.

FALI NAPTÁR 1864-dik szökő évre

katholikus és protestáns, görög-orsz. és izraelita naptárral, bélyeg-illeték táblákkal, a kolozsvári cs. kir. levél- és székérposta, valamint a Biasini gyorskocsi menetrendével ellátva.

Különös tekintettel hivatali használatra.

Ára 30 kr. o. é.

Erdélyi képes naptár

az 1864-dik szökő évre 25 kr.

Erdélyi tisztai névtárával 40 kr.

Remény Naptár 1864-re

szerkesztő Girokui P. Ferencz.

Ára 1 frt 20 kr.

nagy fuchsia vagy azalea csoport színes diszképpel 1 frt 60 kr.

Mindkét képpel 2 frt.

E 2 láb nagyságú diszképek bár mely uri teremben ékességül szolgálhatnak.

Bolond Miska naptára 1864-re számos eredeti fametszvényvel. Ára 80 kr.

A magyar nép naptára 1864 szökő évre. Sokféle hasznos és mulattató olvasmányal ellátva. Szerkesztő Tatar Péter. Ára 30 kr.

István bácsi naptára 1864 szökő évre. Szerkesztő Majer István. Ára 50 kr.

Kipfelhauser naptára 1864-re. Szerkesztő Bolond Miska szerkesztője. Ára 80 kr.

Kakas Márton naptára 1864-re. Okos emberek számára való kalendárium Ára 80.

Emich Gusztáv Nagy képes naptára 1864-dik évre. Szerkesztő Vadnay Károly és Szokoly Victor. Ötödik évfolyam, 30 fametszvényvel. Ára 1 ft 40.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

ezikhez az országgyűlés melletti összehívásának szükségességét mutogatja, s egyszerűen felszólítja a nem magyar nemzetiségeket, hogy kölesünös egyetértéssel s consolidalva hassanak, hogy elérhessék a közös célt.

— A „Hon“-ban olvassuk: „A nagyváradi-kolozsvári-brassói vasut engedélyezéséhez mondhatom, jelenleg igen vékony a remény. Itt nem az országos érdek, sem a nemzetek túlnyomó többségének kívánsága, de még a fejedelem óhaját sem döntök; itt apró-cseprő szövevényekkel kell küzdeni, s a kis emberek szűk látóköré határozzak gyakran, a legfontosabb ügyek felett. Ugy lesz az — valószínűleg — jelenleg is. Mintán az ellen nem lehet érveket felhozni: 1) katonai szempontból sokkal fontosabb a kolozsvári-brassói vasut, bármelyik más vidéki vasútnál; 2) kereskedelmi és nemzetgazdasági szempontból a világközlekedésnek tekinthető — Fekete tengerre vezető — vasutat, minél hosszabb részében, a birodalom területén kellene vinni; 3) nagyobb jövővel bír természeténél fogva — a vidék Nagyváradtól-Kolozsvárig, mint Aradtól Szebenig; 4) e vasuti összeköttetés által Gyula-Fehérvár és Szeben is nyernek bizonyosan és mulhatatlanul vasuti összeköttetést, míg az ellenkező tervnek ezt kérdés lehet vonni Gyula-Fehérvár- és Kolozsvárra nézve; — új argumentumokat kellett kitalálni; mely, hogy mennyire érven, és mennyire nem? — videant consules — tudniillik: A vasutat Aradtól Gyula-Fehérvárra kellene vinni: ez a románság fészke; e nemzetiségét jutalmazni kell, s Gyula-Fehérvárból mulhatatlanul nagy város (?) fog idővel lenni. — Itt nyilván Erdély minden völgyei (???) és innen könnyű lesz vinni vasutat Szebenbe, Brassóba, Kolozsvárra. Nem érezkedünk annak vitatásába, mennyire helyes, vagy helytelen felfogás; de feléve, hogy csakugyan helyes volna — a mint azt az orruk hegycsúcsán tovább nem látó politikuskok vallják — kérdjük: Ha egy nemzetnek politikai érzelmei — bármiképpen fogva — szenvednek: helyes eljárás-e annak — azonfelül — még anyagi érdekei is halálos sebet ejteni?”

— A „Stürgűy“-nek Bécsből írják: „A hírek itten járják ismét a bolondját. Majd azt beszél, hogy tegnap este gr. Rechberg ellen akartak demonstrálni, s hogy e végből a külügyi palota előtt „vertrautereket oládkodtak; — majd pedig, hogy a keresztkábel és kábelhálózatban fogdosztak össze, tudja Isten, hány száz embert, mert a kormány politikája ellen kikelni bátorodtak. Felesleges említeni, hogy legkevésbé sem történt, mi e híreknek alapul szolgálhatna. Bizonyos, hogy senkinek sem jutott eszébe gr. Rechberg alakjai alatt tüntetést vinni végre, — a mint a hír maga sem említi, hogy a vertrauterek valakit nyakon csíptek volna, s bizonyos, hogy a kormánynak eszé ágában sincs, a sürpadok congressusait az európai kérdések megoldásában legkevésbé is háborgatni. A hírek kuforrását azon kedveltségben kell keresni, melybe a torna- és dalegyletek estek, mintán méltán panaszkodhatják, hogy a kormány az ő szavazatukat egy oly kényes kérdésben, mint a dán-német, meghallgatni nem akarta, s ös gyűléseiket betiltotta.

— Tegnap óta — írja a „Napló“ bécsi levelezője f. hó 8 dikáról — azon hír kering, hogy ő Felsége a birod. tanács folyó ülésének befejeztetése után a magyar kérdés tárgyalását akarja felkarolni, és e végre, ha nem is formazertü konferenciát tartani, de legalább egyenkint hivatali Bécsbe hazánk legkifutottabb politikai tekintélyeit. Ha ezen értekezletek nyomán a kiegyenlítésre alkalmas mód találatnak, a felségek febr. elején fogantatott magyarországi utjokat és ő Felsége a haza fővárosában hirdetni ki a kiegyezkedés alapjait.

— A ministeri értekezlet, az erdélyi vasutak törvényjavaslatában, a „P. L.“ bécsi levelezője szerint, igen lényeges változtatásokat tett. Különböző néhány nap óta e kérdés érdekében a bécsi birod. tanácsbeli képviselők köreiben élénken foly az agitatio. A legkifutottabb képviselők legelőbb hátrálni kezd. Sőt ismerek is többeket — mondja a levelező — kik fel is fognak szólalni, ha a törvényjavaslatban az arad-nagyszebeni vonal egyoldalú kedvezményekben részesítettnek. A nagyváradi-kolozsvári vonal egyáltalában nem lesz annyira elhagyatva a házban, mint azt az egyik vagy másik oldal a hinni látszanak. Az általános nézet különben az, hogy e vasut kérdése nem fog most már eldönteni. E mellett azonban megjegyzendő, hogy a képviselők köreiben most már nem annyira bizonyosak a felől, hogy a folyó ülészek f. hó 19-én be fog fejezteni, sőt a kormány bajlanál lenne, épp az erdélyi vasut-kérdés miatt az ülészeket meghosszabbítani. Azt is hiszik, hogy a birod. tanács, nevezetesen az urak háza, az abszolút szükséges munkálatokkal nem készül el.

— A Schleswig-holsteini ügy érdekében több Lajthán-tuli városokban tervezett népgyűléseket az államministerium betiltotta.

— V. Ferdinánd király és császár ő Felsége Prágában, dec. 5-én a mint terméin átment esiklott, s azóta ágyban fekvő beteg. Ez esés annál veszélyesebb következményű lehet, mert az agg fejedelem már 71 évet meghaladott korban van.

— Erzsébet császárné ő Felsége — mint a „Aut. Corr.“ jelenti — „oly állapotban van, mely ama feltevésre jogosít, hogy a legmagasb udvarban örömteljes esemény várható.“

— A „T-ó“ szerint, a napokban egy exequáló katona, Szathmáron egy polgárral összeszólalkozván, ezt több szurással és vágással veszélyesen megsebezte. Az ügy vizsgálat alatt van.

— Szegeden egy exequáló katona, Mácsay János, saját megtakarított filléreiből fizette ki egy szegény asszony hátralevő 7 forintnyi adóját, melyet a szegény asszony megfizetni nem tudott. E nemes szívű tettet egy M. S. nevű házankfia Londonban olvasván, közlekedéssel a „Sz. H.“ szerkesztőségéhez 10 frtot küldött a derék káplár számára, melyet az valóban meg is érdemelt.

— A zágrábi „Pozor“ a horvát népnek kezdettől fogva a legf. esz. ház iránt tanúsított ragaszkodása megingatására czélzó és a nyilvános közigazgatási közegeket szidalmazó több cikke, valamint „a politikai szenvedélyek fölízgatására törekvő irányba miatt“ első írásbeli megintést kapott.

— Az angol partok körül nemrég iszonyú szélvész dühöngött, mely roppant károkat okozott. Így Londonban a Themse egyik hídján oly erős szélroham fűtt végig, hogy a kocsi mind egy oldalra sodortattak, mi által roppant zavar támadt közöttük. A földhöz vágott összekuszált táviratok sodronyok több utcában elzárták a közlekedést; a Walworth-Rondban egy a reá omlott kémények sulya alatt beszakadt háztető agyonlőtt egy fiatal leányt, másokat sulyosan megsebesített. A szél minduntalan változtatván irányát, ugyszólván egyszerre fűjt mindenfelől. A Themse zavargott, mint a tenger; nagyobb-kisebb hajók, elszakadván horgonykötelék, ide s tova hanyattak, ezek közül a „British Lion“, egy 1,000 tonnás hajó, maga előtt töl egy nagy amerikai hajót, mely egyik árbóczával egy parton levő vendéglőnek bezúzta köbmolokzatát, erkélyét letépte. A part hosszában, sőt a beljebb fekvő vidék számos pontjáról is egymásután érkeznek a gyász hírek, hol emberélet, hol vagyonban szenvedett veszteségeket jelentve. Az erőkben nagy károkat okozott a szélvész, a partokon elmerült vagy sziklához ütődött bárkák száma igen tetemes; több nagyobb hajó zátonyra tilt. Így az ausztráliai „Fussier“ s a Kalkutába készülő „Maxwell“; mindkettőnek személyzetét a jókor érkezett mentőbárkák partra szállították. Szerencsétlenülb járt a Halifaxba rendelt „Elisabeth“, melynek személyzetéből néhány deszkadarábra kapaszkodván csakis a kapitány s öt ember menekült. A „Westbourne“ árbóczát vesztve, összeütözött egy más szintén vesztérelt hajóval s elmerült; a legénység a bárkára tologlott, pár percz múlva az is felbukott s mindnyájan elveszték.

— Maygraber urnak Pest s Buda vasut általi összeköttetése tárgyában kidolgozott terveit felett, melyeket a kereskedelmi ministerium helybenhagyott, az illető pestvárosi bizottmány is helyeslőleg nyilatkozott. Maygraber ur mögött, a „P. N.“ szerint, párisi bankházak állnának, kiknek megbízásából dolgozta ki az említett terveket és remény volna, hogy Pesten közraktárak, dockok is állittatnának és pedig a pest-budai vasuti összeköttetés kapcsában. Ez eszmék megérdemlik a közfigyelmet és megvitatást.

— Gaál Alajos a „Gazd. Lapok“-ban utasítást közöl, a „dohány szállítás- és fülesztéséről“, melyet érdekes voltánál fogva ismertetni jónak látunk. Ismeretes ugyanis, mily nehézségekkel jár a dohányfülesztés, mint hogy ezen művelet által, a dohány zamataja valamint a levelek épsége is károsul; miért is a következő, Németországban is használt eljárást ajánl: Mintegy 1/2 hüvelyk vastagságú gyékények volnának szalmából, sás- vagy kákából készítenők oly szelesek, hogy a legkoszabb dohánylevél keresztül ne érje; e gyékény szalagokat azon hosszúságban lehetne kiállítani, a mint a szárító felszerben, vagy padlason felállított deszka, vagy vessző-állványok, megkívánják. Ilyes állványra terítettnek a gyékényszalag, s a legérettebb, teljesen ép, jófajta, leginkább szivarburoknak alkalmas dohánylevelek erre rakatnának keresztben, egy rében s úgy, hogy az egyik sor csúskája ide, a másiké oda álljon s minden dohánylevél sor közé egy gyékényke terítettnek. A kísérletek majd meg fogják mutatni, hogy bizonyos helyiségben hány sort lehet egymás fölé kártétel nélkül rakni. Az imigyi fülesztést és szárított dohány a simi-ásig nem kerülne kézre, tehát nem rongyolódna el anyyi levél, mint a zsinórban szárításnál s ezen fülesztési módszer tán jobb zamatu és bizonyosan, tüzet jobban tartó szivarokat lehetne kiállítani. Ezen

gyékényeket télen lehetne készíteni szobákban, vagy istállóban, s fő rendeltetésükön, a dohányfülesztésen kívül kényesebb növényeknél is használtatnának, a gyakori tavaszi késő derek és fagyok ellen.

— Mult hó 30-dikán esti 9 órákor egy tekintélyes szegedi család 19 éves fogadott leánya eltűnt, a nélkül, hogy eddig hollétét tudni lehetett volna. A hölgy egy szolgabíró boldog menyasszonya volt, s esküvője május 1-ére volt kitűzve. Nyomtalán eltűnése előtti estén is még boldog férjhezmeneteléről beszéltek; kártyázott s theat ivott, hallgatag és felülnőleg halvány volt, mire azonban jöttek közben nem igen ügyeltek. Eltűnését minden ismerőse fájálja. (Ez Szegeden már a második ily relytélyes eset. A multkor egy jómódú menyecske tűnt el, s mai napig semmi nyoma. Az utóbbi esetet illetőleg a „Szeg. Híradó“-ban Fügyesházi Vazul ur szeretett nővére eltűnése felett keringő minden állírl ellen tiltakozik, s kinyilatkoztatja egyszerűen, hogy „sejti, miszerint nővére megfoghatatlan okokból a halál karjaiba vetette magát.“)

— Az erdélyi vasuti kérdés dec. 11-ken terjesztetett a birodalmi tanács elé. Az indítvány károlyvár-kolozsvár-brassói egész az oláh határokg vitt vonalra nézve, mitűn meg kellő építési tervek és költségvetések nincsenek, az állambiztosítékok csak elvben kívánja biztosítani; az arad-szebeni vonalra azonban, mely egy melékvonallal kötetnek össze Károlyvárral, a biztosítékmenynységet számokban kifejezni, vagyis évenkénti tisztá jövedelmül 2,300,000 ft. maximumig illetőleg egy 5%-ot kamatozandó 46 milliónyi kötet biztosítani indítványozza.

— A bécsi községtanácsra vonatkozólag birlik, hogy hatvan községtanácsos az ő Felsége által a küldöttséghez intézett megrovó szavak hallása folytán készen nyilatkozott volna már a lekösözésre. A községtanácsosok hivatalos száma 120, ezek közül azonban a községt. ülésekben s ügyekben 99-nél többben alig vesznek részt. Hatvan tagnak lelépése tehát nevezetes esemény volna a községtanácsra nézve. Eddig azonban csak az tény, miszerint a községtanács centrumának s jobb oldalának tizenöt kitűnőbb tagja tanácskozván tartott a teendőkről; tetteit is indítvány a lekösözésre, de az eszme nagy szöbbséggel visszautasított. A polgármester megmaradását a községt. élén lehetetlennek tekintik.

— Napoleon császár, a magyar nemzeti muzeum régiségosztályi segéd-örnek Pósfay Bertalan urnak, a bécsi francia követség utján becses arany órá ajándékozott. Napoleon császár a mult nyáron egyik udvari tudósát, Reffi urat Pesteküldé, hogy a nemzeti muzeumban található római régiségeket (hihetőleg a császár „Julius Caesar“ munkájához gyjtjendő adatok végett) lementázza, s ez alkalommal Pósfay ur, a nevezett tudósnak minden betható segédkezet nyújtott, s Pesten való mulatását igyekezett minél kellemesebbé tenni. Reffi ur ezt valószínűleg elmondá a császárnak, ki aztán magas elismerése jelűl a nevezett ajándékkal lepte meg Pósfay urat. Az aranyóra hátlapján N. betű áll koronával. A lánc sulyos és értékes. Az óra a császár udvari órájának műve.

— F. hó 5-én a kaposvári, illetőleg somogy megyei katonai rőktűntető bíróság Komáromi József, csuf néven „Novelle“ nevű rablón hajtatta végre a reá kimondott kötel általi halálos ítéletet. Néhány héttel ezelőtt egy estén két társával együtt az ugynevezett mőrice pusztai erdőszhez berontottak és vacsorát parancsoltak; vacsora közben K. másik pajását kérdezte, jól el van-e látva fegyverre? és el kérte tőle azt; a közben az erdőszhez fordult, kijelentve neki, hogy meg kell halnia; a fegyvert ismét visszaadta társának; midőn megvacsoráltak volt, Novelle kérdezte ismét társát el vagy-e készűlve? mire társa a fegyvert elővette és elkészűlt a lövésre, azután a szobaajtóhoz ment és 5 lépés távolságra az erdőszre szegyezve elűtötte a fegyvert, de az isteni gondviselés megőrizte az erdősz, mert az egész lövés a falba ment, mire a lövő a fegyverrel elfutott, a másik kettő, azaz: Novelle és társa baltával az erdőszre rohanva, az erdősz különben is erős ember lévén, az egyik rablót leverte, a másik, ki azt észre vette, hogy az erdősz neje a szobából kiugrott és a közeli malomhoz segélyért szaladt, pajtását az erdősznél hagyva ellílt, így a segélyre jövköket lehetett a rablót és gyilkosságot megkísérlőt elfogni és az igazság hatalom kezébe adni bizonyos Dizsli János, 1/2 év óta a sorozás elől megszökött kűtgőrgő, ki számos rablásban részt vett, Karádón mult ében kötel általi rőktűntetőleg kivégzett Kappellernek, s több rablóbandának társa nov. hóban Fiaodon a cs. k. esendőrség által elfogott. Nagykorpadon Wiole kasznár királásból jelen volt Freierenreich József nevű rabló folyó év és hó 4-én Nemeskén a pandurok és cs. k. esendőrség által elfogott, kinél a kasznárnak dupla fegyvere, 23 darab ezüst kanala s több rablott tárgy megtaláltatott.

— Nyilatkozat, A református diákok „K. Közöny“-beni elnevezéseire vonatkozva ki kell jelentenem, hogy én, az „Erd. P.“ rendes színi referense, akkor távol lévén, a Dunannan-kravallt illetőleg még eddig lapunkban egy sort sem írtam; különben is minden journalistai dolgozatom elébe oda írom nevem első betűjét. Kolozsvárt, dec. 15-én. Cserényi Imre.

Nemzeti színház. Hétfőn, dec. 14-én Fehérvári Mari k. a felléptéül „Traubadour“, opera 4 felv. Verdítől. A czimszerepet Fekterénekle mind végig elég jól; Pajor Anna is, mint Azucena, kiélegett. De leginkább meg voltak elégedve Fehérvári Marival; szép, hajlékony hangja, mely a legmagasb trillákról a legalsó majdnem által hangig minden átmenet nélkül varial, mi a sopranoknál nagy ritkaság, oly tiszta csengést, az a minden erőltetés nélkül coloratura, ugyszintén átgondolt valódi drámai játéka oly hatással voltak ránk, hogy minden egyebet feledtetek velünk. Alig várjuk, hogy a mára kitűzött Lucában felséges hangját egész terjedelmében bemutathassa.

Kedd, dec. 15-én Czákó Zsigmond emlékére, a korán elhunyt jeles dráma író „Szent László és kora“ című 5 felv. drámáját adák. Gyönyörű stílus, felséges jámbusok! Paulaitól hallottuk tavaly néhányszor a jámbusokat szavalatni; s valljuk meg nem rosszúl; most azonban ha nem tudnók, hogy a darab jombusokban van írva, bizonyára rossz hitűnkben maradnánk; mert az oly szavalatból, melyet az este hallottunk minden egyéb, csak éppen a mi leginkább kellene, a metrica nem tűnik ki. De meg kell dicserünk Pataki Rózá, ki kis szerepét oly gyönyörűen szavalta el, hogy megérdemlé a kapott taposkalt. Nemkülönböz Ufalusiné is, jelesen az örüllési jelenetben helyes felfogással játszott. Gyulai pár helyt jól alakított. Közönség kevés számmal.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. A „Times“ reméli, hogy a mostani válság veszélyei tűnedezni kezdenek, s hogy a hercegségeknak a dán királyszághoz való viszonya egyszer mindenkorra el lesz rendezve s a diplomatia szégyenének tartaná, ha hogy ily művészeleg előidézett viszály háborura vezetne.

Párisban az utóbbi napokban komolyan beszéltek Palmerston lord elbocsátásáról, e szerint az ő helyébe Derby lord jőne, hogy a congressus eszméjének mi se legyen utjában. E nézet azonban csak onnan keletkezett, hogy Párisban a császárnak túl-nagy befolyást tulajdonítanak.

Francziadorság. Páris, dec. 10. A császár megbizta volna Morny herceget, hogy igyekezzék ez a törvényhozó-testületben a felirati vitát egész januárig elhalasztatni, mert a császár ministeriumát eddig ujból alakítani s a kormány szónokait is szaporíthatni reméli. Napoleon herceg értesítette a császárt, hogy ő szintén fog szólni a senatusban a felirati vita alkalmával, s hogy különösen a lengyelekre vonatkozó szakaszra nézve fogja véleményét előadni.

A Tuillériában Austriára neheztelni látszanak s szemére vetik, hogy ő oka Württemberg eredetileg barátságos válasza megváltoztatásának.

Elhatározottak, hogy a Csendes-tengerre egy hajórát küldessék, s ennek feladata Juarzett megátalálni, hogy ezen oldalról ne láthassa el magát hadkészséttel. — Havin Montalbert párbajra hívta ki, mert ez egy levélben róla és Guéroutról igen kedvezőtlenül nyilatkozott.

A császár a congressusról igen sokat beszél, s szavaiból úgy látszik, mintha nem igen kánná annak megbuktát.

Olaszország. Minghetti minister azt reméli, hogy a francia politika Rómában nem sokára más irányba fordul, s itt azt hiszik, hogy Franciaország most csak azért is hajlandóbb lesz most az olaszoknál Rómára vonatkozó kívánságait meghallgatni, hogy Angliát maga részére nyerhesse.

A népies elem megint fenyegetőbb színezetet kezd magára öltetni s Garibaldi nevét ismét nagyon gyakran hangoztatják, s ezért lehetséges, hogy e hangulatot Párisban is tekintetbe veszik. Itt a Franciaország és Anglia közt történhető szakadást szerencsétlenségnek tekintik, s e tekintetben az olasz ministerek még nem feledkeztek meg Cavour politikájáról.

A sziciliai zavargások miatt maga a kormány is jó szemmel nézne, ha Garibaldi ismét a tevékenység színpadára lépne; azonban Garibaldi bizosíték nélkül nem fogja szolgáltatni a kormányt fájlanlani. Különböző kormány most is elmulasztott egy alkalmat, midőn a tábornokot kibékíthette volna, mert a Nápolyban kibocsátott amnestia az aspromonte elítéltekre nem terjed ki s különösen

nem a hadseregéből Garibaldiból szököttekre, kik 18 évi kényszer munkára ítéltettek.

Turin, dec. 11. A „Discussione” hirdeti: A pénzügyminiszter megkötötte Rothschilddel a 200 milliónyi kölcsön egy részét. Rothschild 75 milliót vesz át 71-gyel, s ugyanazon feltételek alatt mint az 500 millió kölcsönt. A többi 125 millió csak áprilisban vagy májusban fog beszereztetni.

Németország. Berlin, dec. 11. Egy hamburgi, folyó hó 10-diki tudósítás jelenti Koppenhágától, hogy a dán birodalmi tanács többsége az october 18-diki alkotmánynak további intézkedésig hatályon kívül való helyhezétését fogja indítványozni.

Gotha, dec. 11. Frigyes, augusztburgi herceg, Schleswig-Holstein hercege aláírásával egy kiáltványt intézett a schleswig-holsteiniakkhoz köszönetet mondva nekik az iránta tanúsított hűségért, melyben a többiek közt így szól: „Az én személyemben egyesülnek a jog, a törvényesség, s a hazának a nemzeti igényekkel s az emberiség kívánalmaival való alapszerződése.” A herceg reméli támaszkodva a szövetségi segélyre (?) hogy a schleswig-holsteini hadsereg újból szervezését nem sokára megkezdheti. Ha a béke visszatér, akkor Schleswig-Holstein Németországra s Európára nézve a békének és rendnek egyik biztosítéka leendő.

Hamburg, dec. 10. Wodehouse lord és Ewers orosz államtanácsos Koppenhágába megérkeztek. Mindketten hivatalosan tanácsolják az összalkotmány visszavételét, esetleg pedig ellen nem szegülni a szövetségi executiónak.

Ennek folytán nagy válság. Hall a királynő és Dotezac francia követ által támogatattik. Beavatott körökben tudni akarják, hogy Oroszország titokban Hall mellett izgat.

Frankfurt, dec. 11. Távirati tudósítás jelenti, hogy a német szövetségi seregek Holsteinba csak a jövő hét elején fognak benyomulni, s még nem tudni, vajlon a dánok ellent fognak-e szegülni?

A német szövetség határozata roppant elégedetlenséget idézett elő a németországi sajtóban és közvéleményben. A „Süddeutsche Ztg.” egy cikkben felhívja a német népet, hogy a köz haza becsületének és jogainak érdekében tartson össze s a kormányok ellenére is tegyen meg mindent a hercegségek érdekében. Berlinben roppant ingerültség uralkodik. Híre járt, hogy a dán király megszökött Koppenhágából, s hogy Oszár, a svéd herceg, kiáltott ki dán királynak. Ujjabb táviratok szerint csak nagyobb mérvű zajongások fordultak elő Koppenhágában. Gothában is nagy a mozgalom. A toborzás megkezdődött.

Orosz- és Lengyelország. A lengyelek részéről, mint a „Wiener Lloyd” mondja, egyik győzelem a másikat követi, — ez a feleletük a felkelőknek az oroszok legújabb katonai intézkedéseire. — Mierzwinné, egy mértföldre Pinczowtól folyó hó 4-dikén két rotta orosz gyalogságot ugrasztott szét Rembailla felkelő csapata, tíz emberük esett el, köztük Fefer százados, s tíz terhesen sebesültet veszítettek. Ugyan az nap 8 mérföld-

re tovább nyugatra Sprowanál, nem messze Szekecintől 350 lovas, Bosak tábornok alatt négy század gyalogság s egy dragányos-közak-osztály ellen harcztak; az oroszok Raszkowba húzódtak vissza, aztán, hogy utközben később a zarnowei helyőrséget is megközhöz véve erősebbeknek érezték magokat, megtámadták 5-én a lengyeleket, kik az éjtel Rakoszyban töltöttek. Bosak tbk. azonban nem fogadta el a harezot; hanem kelet felé, Mierzwinbe vonult vissza, hol Rembailla lövészesapatával egyesült. E három titküzetben Sprowanál, Raszkownál és Rakoszyban a lengyelek vesztesége Edelstein századoson kívül csak még két halott volt s néhány könnyű sebesült.

Varsó, dec. 7. Ma délelőtt a varsói bécsi pályaudvar katonákkal volt körülállva s 40 hivatalnokot fogtak el s kísérték a várba (el. Valódi oka és célja a fogdosásoknak az, hogy mindazokat a hivatalnokokat eltávolítsák, a kiknek helyét németeknek s oroszoknak kell elfoglalniuk. Ma küldetett el a pétérvári vaspályán egy számtűzőtökből álló szállítmány. Egy más szállítmány, mintegy 600 személyből álló, erős fedezett alatt a radowi kormányzóságból érkezett ide meg. Ez a 600 személy is eltávolították a legközelebbi napokban, részint Sziberiába viszik, részint a katonaság közé osztják be.

A kiewi s podolai kormánykerületekben is még mind tartanak a fogdosások. Az elfogottak (jobbára birtokosok) Sziberiába vagy pedig az ország belsejébe szállíttatnak el. A gymnasialis tanulókat közt Kiewben, 4 gymtanárnak deportálása következtében komoly

nyugalanságok törtek ki, melyeket katonai erővel kellett elnyomni.

Dánia. Koppenhága, dec. 9. A márcz. 30 diki rendelet visszavonásával a „Friedelandet” nem igen van megelégedve. Mire való ez?

kérdési az illető lap, — mert azért Németország még is meg fogja szállani Holsteint. Dánia ezen rendelet visszahuzása által Németországgal szemben megalazza magát, s ezzel elismeri, hogy Holsteinban nincs több hatalma, mint a mennyit a német szövetség és a holsteini rendek gyűlése engednek számára.

Törökország. Konstantinápoly, dec. 5. A szultánnak a congressusra való meghívására válasza még nem küldetett el, s úgy hírlik, hogy a nagyur visszavonta volna annak elfogadását.

A fényes kapu és Persia közt táviratai összeköttetésre nézve egyezséget kötöttek. Nem sokára konferenciákat fognak tartani a dunafejedelemségi zárdák tárgyában. A dunaparti rendőrség újból szerveztetett.

Persziából nov. 4-dikéről kelt távirati tudósítás szerint Mohamed-Serif-khán, Dost Mohamed fia, Herat független urává proklamálta magát.

Görögország. Athéne, dec. 4. A minisiteriumban meghasonlás uralkodik. A hadügyminiszter alkalmasint kilép. Attikában s az ezzel határos tartományokban megint gyakoriak a rablások. A király a maga szolgálatára nem akar állandóan alkalmazni szárnysegédek, hanem ezeket minden héten változtatni fogja.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

HIVATALOS.

4276—1863.

(280)

(2—3)

Hirdetmény.

Nemes Kolozs megye id. törvényszáke részéről ezennel köz tudomásra jutatik, hogy Strubecker Mátyás felperesnek a Manz Vincze kiegyezkedési tömege elleni ügyben a Berkenyesi elárverezett jószágon találtató több nemes fajú maglovak, tenyészkanca, csikók, schweiczi bikák, tehenek, bornyuk, hizott és ridég sertések, méhek, igás ökrök és lovak, jó minőségű réti széna, szalonna, répa, burgonya, zab, árpa, kukorica, 1862 és 1863-ból berkenyesi borok, és egyéb termények fognak helyt Berkenyesen, azonnali készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőknek az 1863-ik év december 28 és 29-ik napjain eladatni.

Erre vásárolni szándékozók meghívattak, az eladandó tárgyak összeírása és becsára a törvényszék levéltárában a szokott hivatalos órákon megtekinthető.

Nemes Kolozs megye id. törvényszékének 1863-ik év december 10-én tartott üléséből.

1350—1863

(281)

(2—3)

Hirdetmény.

Az ezen országos fegyintézet fegyenczeinek a jövő 1864 közönséges polgári évbéni élelmezése és az őrség kenyér járandósága szállításának biztosítása végett a felségsé kir. fő kormányzásnak folyó hó 3-ról 35970 sz. a. kelt rendelete folytán az intézet hivatalos irodájában folyó december hó 28-án reggeli 10 órakor nyilvános szóbeli árcsökentés fog tartatni, melyhez a vállalkozni kívánók oly megjegyzéssel hivatnak meg, miszerint minden vállalkozni kívánó köteles leendő 2000 o. é. frtot készpénzben vagy megfelelő belföldi állampapirokban az árcsökentő bizottmány kezébe még az árcsökentés megkezdése előtt bántapénzzal letenni, mely meg nem tartóknak az árcsökentés bevégezése után azonnal megtartónak pedig csak a feltételekben kívánt biztosíték letétele után fog visszaszolgáltatni.

A fennebbi határidőig 2000 frtot készpénz vagy megfelelő belföldi állampapirokkal megterhelt és szabályszerű bélégyel ellátott írásos ajánlatok is el fognak fogadtatni, melyekben az egyes étek és kenyér részletekért kívánt árak betűkkel és számbetűkkel tisztán és olvashatóan irandók ki, önként értetődően, hogy netalán előforduló különbség esetében a betűkkel irt ár fog érvényesnek tekintetni, s azon nyilatkozatot kell tartalmazni, hogy illető vállalkozni kívánó előtt a feltételek is ismeretesek, és magát azoknak feltétlenül aláveti. Az ezen vállalkozásra vonatkozó szorosabb feltételek az intézet irodájában a szokott hivatalos órák alatt addig is megtekinthetők.

Az országos kir. fegyintézet igazgatóságától. Szamos-Ujvár 1863 december hó 8-án.

Sz. 6236—1863.

(279)

(3—3)

Hirdetmény.

Boér Antal ur mint több Menedgyői birtokosok meghatalmazottja az ottani korcsmárlási jog-arányosítása iránt kérelmet adván be, annak a hely színéni tárgyalása idei december 19-kén d. e. 10 órára tűzött ki.

Miről az illetők azért értesítettnek, hogy a kiltzött időben személyesen vagy meghatalmazottjaik által ottan megjelenhessenek.

Kolozs megye tisztségétől.

Kolozsvárt, december 1-sőjén, 1863.

NEM HIVATALOS.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelytt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyör, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

Erdély nagyfejedelemség

HIVATALI TISZTI NÉVTÁRA

Ára 2 frt o. ért.

AZ ÉSZAKI FÉNY.

REGENY 3 kötetben, írta Dózsa Dániel.

Ára 3 frt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutoza 74 sz.)

Magyar Olvasó-könyv

Elemi és real- (polgár-) tanodák, gymnasiumok és magán-növendékek használatára.

Dolgozák és szerkeszték Gáspár János és Kovácsi Antal, tanárok.

ELSŐ FOLYAM, 7—11 éves mindkét-nemű tanulók, illetőleg elemi és néptanodák számára.

Első kötet. Ötödik javított és bővített kiadás. Ára füzve 50 kr. keménykötésben 70 kr. osztrák ért.

Képek a természetből.

A felderült növendékeknek Vagner Ármán u.án felmutatja Kovácsi Antal. 10 könyvatom képpel. Ára 1 frt.

ERDÉLY TÖRTÉNELME

Irta Kövály László

Negyedik kötet.

Magába foglalja: Báthori István, Báthori Kristóf, Báthori Zsigmond, Mária Kristierna, Báthori Endre, Székely Mózes, Rudolf cs., Bocskai István, Báthory Gábor, Bethlen Gábor, Brandenburgi Katalin, Bethlen István — korát. — Ára 2 frt 20 kr.

VADRÓZSÁK,

Székely Népköltési Gyűjtemény.

Szerkeszti KRÍZA JÁNOS. 1863. (VIII—576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.

MAGYAR ROMAN-NYELVTAN

A románul tanulók számára. Szerkesztette Fekete János (Negrutiu) balázsfalvi göröggyesült érseki székesegyház korlátnok kanonok. Második, átdolgozott kiadás. Ára 1 frt. 20 kr. osztr. értékben.

Erdélyi történelmi adatok. Szerkeszti és kiadja gróf Mikó Imre, 4 kötet

1855—1862 n. 8-rét (XXXI, 368. IV. 400. II, 357. XIV, 373 lap) a négy kötet ára 6 frt. 80 kr.

Utirajzok Irta Zombori Gedő.

I-ső kötet: Magyarország, Austria, Morva és Csehország, Németország, Holland, Belgaföld, Angolország.

II-k kötet: Franciaország, Schweiz, Savoya és schweitzai határhegyek, Olaszország, Krajna, Karantán és Steierország. A két kötet ára 2 frt.

Ingeny tanító francia nyelv-mester. A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Samuel. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzete.) Ára 1 frt 60 kr.

Utazás keleten. Irta b. Orbán Balázs. 6 kötet. Egy kötet ára 1 frt.

Képek a hazai történelemből. Gyermekek számára szerkeszté Tanczos János. Ára 50 kr.

(285)

Hirdetmény.

(1—3)

Nemes Kolozs megyében az Örményesi szolgabírói járásban fekvő s 166 ház számú Budatelte községben a keresma-jog feletti arányosítás megtörténvén, annak folytán az illető jogtulajdonosok és község részéről ezennel közhírré tétetik: miszerint a nevezett községbeni korcsmárlási-jog a jelen évi december 30-kán a helyszínen tartandó közarverés útján az 1864-ik évi januárius 1-ső napjától számítandó három évre haszonbérbe lévő kiadandó, a kivenni akarók addig is a kötelelt feltételeit megnézhetik Kolozsvárt Ürmösi Samunál, Budateltén pedig községi jegyző Dumbráva Tivadarnál. Kolozsvárt, december 13-án, 1863.

(286)

TANULÓ-nak

(1—3)

felvétetik egy alkalmas ifjú, kinek a kereskedéshez kedve is van

DEMJÉN LÁSZLÓ-nál Kolozsvárt.